

نگاشت

حکمرانی شرکتی به سبک وایکینگ‌ها

عوامل موفقیت و مدل‌های مدیریتی مؤثر در کشورهای نوردیک (اسکاندیناوی)

انديشكده سرمايه

انديشكده سرمايه
گروه پژوهشی مطالعات بین‌المللی
مجموعه نگاشت شماره ۵

عنوان		حکمرانی شرکتی به سبک وایکینگ‌ها
گروه پژوهشی	مطالعات بین‌المللی	
ایده پرداز	امیرحسین عسگری	
تیم ایده پروری	امیرحسین عسگری، عارف بیژن	
ناظر علمی	نادیا ملانسب	
ناشر	اندیشکده سرآمد	
تاریخ انتشار	زمستان ۱۴۰۳	
آدرس سایت	https://saramadrc.com	

مقدمه:

کشورهای نوردیک، شامل سوئد، نروژ، دانمارک، فنلاند و ایسلند، به عنوان پیشگامان اقتصادی در سطح جهانی شناخته می‌شوند. این کشورها با بهره‌گیری از مدل‌های حکمرانی شرکتی مبتنی بر شفافیت، مسئولیت اجتماعی و تعامل دولت و بخش خصوصی، توانسته‌اند به طور مستمر در زمینه‌های اقتصادی، نوآوری و توسعه پایدار پیشرفت کنند. اقتصادهای نوردیک به‌ویژه در صنایع فناوری، انرژی‌های تجدیدپذیر و خدمات مالی، از رتبه‌های بالایی برخوردارند و شرکت‌های پیشروی جهانی مانند Spotify، Ikea و Nokia از این منطقه برخاسته‌اند.

حکمرانی شرکتی به‌عنوان چارچوبی برای تصمیم‌گیری و نظارت بر فعالیت‌های شرکت‌ها، تأثیر مستقیمی بر کارایی و اعتبار شرکت‌ها دارد. این فرآیند شامل جنبه‌هایی مانند شفافیت، پاسخگویی، مدیریت ریسک و تعامل با ذینفعان است. حکمرانی مؤثر می‌تواند به بهبود عملکرد مالی، ارتقای اعتبار برند، جذب سرمایه‌گذاران و افزایش مسئولیت اجتماعی منجر شود.

هدف این تحقیق، بررسی مدل‌های حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک و تحلیل عواملی است که این مدل‌ها را به موفقیت‌های گسترده‌ای در عرصه جهانی رسانده است. از جمله این عوامل می‌توان به نظارت‌های قانونی، تعهد به مسئولیت‌های اجتماعی و محیطی و همچنین استفاده از سیاست‌های نوآورانه در مدیریت منابع انسانی اشاره کرد. این تحقیق قصد دارد تا الگویی برای بهبود حکمرانی شرکتی در سایر کشورها ارائه دهد.

❖ اصول و ویژگی‌های حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک

کشورهای نوردیک (سوئد، نروژ، دانمارک، فنلاند و ایسلند) به‌عنوان نمونه‌هایی از حکمرانی شرکتی موفق، شناخته می‌شوند که اصول و ویژگی‌های خاصی را در مدل‌های مدیریتی خود به کار می‌برند. این کشورها با استفاده از چارچوب‌های قانون‌مدار و مبتنی بر شفافیت، مسئولیت اجتماعی و مشارکت جمعی در فرآیندهای مدیریتی، توانسته‌اند موفقیت‌های چشمگیری در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی به دست آورند. در این بخش، به تحلیل سه اصل کلیدی حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک خواهیم پرداخت: شفافیت و پاسخگویی، تمرکز بر مسئولیت اجتماعی، و مدیریت مشارکتی و تصمیم‌گیری جمعی.

❖ شفافیت و پاسخگویی: تأکید بر شفافیت در تصمیم‌گیری‌ها و گزارش‌دهی مالی

یکی از اصول بنیادین حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک، شفافیت است. این ویژگی به‌طور مستقیم بر فرآیندهای تصمیم‌گیری شرکت‌ها و نحوه تعامل آن‌ها با سهامداران و سایر ذینفعان تأثیرگذار است. در نظام حکمرانی شرکتی نوردیک، شرکت‌ها به‌طور مستمر ملزم به ارائه گزارش‌های مالی دقیق و شفاف به سهامداران و سایر ذینفعان می‌باشند. این گزارش‌ها نه تنها به‌طور شفاف وضعیت مالی و عملکرد عملیاتی شرکت را منعکس می‌کنند، بلکه اطلاعات مربوط به سیاست‌های مدیریتی، استراتژی‌های رشد و ریسک‌های احتمالی را نیز در بر می‌گیرند.

شفافیت در حکمرانی شرکتی موجب ارتقای اعتماد عمومی نسبت به عملکرد سازمان‌ها می‌شود. از منظر حقوقی، این امر به کاهش ریسک‌های قانونی و مالی کمک می‌کند و می‌تواند از بروز مشکلاتی همچون فساد، سو مدیریت و تخلفات مالی جلوگیری کند. در کشورهای نوردیک، نظارت‌های داخلی و خارجی به‌طور مداوم بر فرآیندهای گزارش‌دهی مالی نظارت دارند و قوانینی نظیر قانون شفافیت شرکت‌ها در سوئد و سایر کشورهای نوردیک از شرکت‌ها می‌خواهند که اطلاعات مالی خود را به‌طور منظم و دقیق منتشر کنند.

این شفافیت همچنین به سهامداران اجازه می‌دهد تا بر فرآیندهای تصمیم‌گیری شرکت نظارت کرده و از حفظ حقوق خود مطمئن شوند. همچنین، این شفافیت و پاسخگویی باعث جذب سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی به شرکت‌ها می‌شود، چرا که سرمایه‌گذاران در محیط‌هایی که اطلاعات واضح و قابل اعتماد دارند، اعتماد بیشتری به سرمایه‌گذاری پیدا می‌کنند.

❖ تمرکز بر مسئولیت اجتماعی: ترکیب منافع اقتصادی با مسئولیت‌های اجتماعی و محیط‌زیستی

در کشورهای نوردیک، مفهوم حکمرانی شرکتی تنها محدود به مسائل اقتصادی و مالی نیست، بلکه مسئولیت اجتماعی و محیط‌زیستی نیز به‌طور جدی در استراتژی‌های مدیریتی گنجانده شده است. این کشورها بر این باورند که شرکت‌ها باید در کنار کسب سود، به مسئولیت‌های اجتماعی و محیط‌زیستی خود نیز توجه کنند. مدل‌های حکمرانی شرکتی در نوردیک به‌طور مؤثری این دو جنبه را با یکدیگر تلفیق می‌کنند و به شرکت‌ها امکان می‌دهند که از یک سو به اهداف اقتصادی خود دست یابند و از سوی دیگر به جامعه و محیط زیست نیز خدمت کنند.

مسئولیت اجتماعی شرکتی یکی از ارکان اصلی حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک است. این شرکت‌ها خود را ملزم به رعایت اصول اخلاقی، حقوق بشر و استانداردهای زیست‌محیطی می‌دانند. به‌طور مثال، در سوئد و نروژ، شرکت‌ها موظف به رعایت استانداردهای محیط‌زیستی و استفاده از فناوری‌های سبز و پایدار هستند. این مسئولیت‌ها حتی در قوانین تجاری و مالی کشورهای نوردیک گنجانده شده است؛ به‌طوری‌که شرکت‌ها باید گزارش‌هایی در خصوص فعالیت‌های خود در زمینه حفاظت از محیط زیست و تأثیرات اجتماعی و فرهنگی منتشر کنند.

از دیدگاه حقوقی، ادغام مسئولیت‌های اجتماعی و اقتصادی در حکمرانی شرکتی کشورهای نوردیک نه‌تنها موجب ارتقای اعتبار شرکت‌ها می‌شود بلکه می‌تواند به آن‌ها در راستای تقویت روابط با مشتریان، دولت‌ها و سایر ذینفعان کمک کند. این رویکرد به‌ویژه در دنیای امروز که توجه به مسائل زیست‌محیطی و اجتماعی از سوی عموم مردم و سرمایه‌گذاران افزایش یافته، اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است.

❖ مدیریت مشارکتی و تصمیم‌گیری جمعی: اهمیت مشارکت ذینفعان مختلف در فرآیندهای مدیریتی

در حکمرانی شرکتی کشورهای نوردیک، مدیریت مشارکتی و تصمیم‌گیری جمعی از اصول اساسی است که به‌طور مداوم در تمامی سطوح سازمانی ترویج می‌شود. این رویکرد به‌ویژه در تعامل با ذینفعان مختلف نظیر مدیران، کارکنان، سهامداران و حتی جامعه اطراف سازمان اهمیت دارد. کشورهای نوردیک به‌ویژه در خصوص مدیریت منابع انسانی و فرآیندهای تصمیم‌گیری، به مشارکت و همکاری میان تمامی ذینفعان تأکید دارند.

در این کشورها نهادهایی مانند شوراهای مشورتی کارکنان و مشارکت سهامداران به‌طور فعال در فرآیندهای تصمیم‌گیری شرکت‌ها نقش دارند. این سیستم‌ها به‌ویژه در نروژ و سوئد بسیار رایج هستند و از مدیران خواسته می‌شود که نظرات و پیشنهادهای کارکنان و سایر ذینفعان را در تصمیم‌های کلیدی در نظر بگیرند. مشارکت کارکنان در تصمیم‌گیری‌ها نه‌تنها به تقویت روحیه کاری و افزایش بهره‌وری می‌انجامد، بلکه باعث ایجاد محیطی از اعتماد و هم‌افزایی می‌شود که در بلندمدت برای سازمان مفید است. در کشورهای نوردیک توجه به حقوق سهامداران و تأثیر آن‌ها در فرآیندهای تصمیم‌گیری نیز بسیار جدی است. این کشورها بر اهمیت حمایت از حقوق سهامداران، به‌ویژه سهامداران اقلیتی، تأکید دارند و سازوکارهای خاصی برای حفظ توازن قدرت در هیئت مدیره و ساختارهای مدیریتی طراحی کرده‌اند.

مدیریت مشارکتی در کشورهای نوردیک همچنین شامل توجه به مسائل اجتماعی و محیط‌زیستی است، به‌طوری‌که شرکت‌ها برای جلب حمایت جامعه و گروه‌های مختلف ذینفع، باید به نگرانی‌های زیست‌محیطی و اجتماعی توجه داشته باشند. این رویکرد موجب می‌شود که شرکت‌ها نه‌تنها در عرصه اقتصادی موفق باشند، بلکه در جامعه و محیط‌زیست نیز اثرات مثبتی بر جای بگذارند.

❖ تأثیر فرهنگ سازمانی و اجتماعی بر حکمرانی شرکتی

در دنیای مدرن، حکمرانی شرکتی نه‌تنها تحت تأثیر سیاست‌ها و ساختارهای قانونی قرار دارد، بلکه فرهنگ سازمانی و اجتماعی نیز نقش مهمی در شکل‌دهی به عملکرد شرکت‌ها و تصمیم‌گیری‌های مدیریتی ایفا می‌کند. در کشورهای نوردیک، فرهنگ‌های سازمانی و اجتماعی به‌طور ویژه

بر حکمرانی شرکتی تأثیر می‌گذارند و موجب بهبود کارایی، شفافیت و پایداری شرکت‌ها می‌شوند. سه عامل کلیدی در این زمینه عبارتند از: فرهنگ کار تیمی و همکاری، برابری جنسیتی و تنوع در مدیریت و همچنین پشتیبانی از رفاه کارکنان. هر یک از این اصول به‌طور مستقیم در روند حکمرانی شرکتی و تصمیم‌گیری‌های اقتصادی تأثیرگذار است و موجب ایجاد محیط‌های کاری موفق و مبتنی بر عدالت می‌شود.

❖ فرهنگ کار تیمی و همکاری: تأکید بر همکاری، اعتماد و تعامل

فرهنگ کار تیمی و همکاری یکی از ویژگی‌های برجسته در کشورهای نوردیک است که به‌طور مؤثری در حکمرانی شرکتی آن‌ها تجلی می‌یابد. در این کشورها، مدیران و رهبران سازمانی بر اهمیت همکاری و تعامل مستمر با اعضای تیم و سایر ذینفعان تأکید دارند. در این مدل حکمرانی، به جای تصمیم‌گیری‌های یک‌جانبه و سلسله‌مراتبی، فرآیندهای جمعی و مشورتی برای حل مسائل کلیدی و تعیین استراتژی‌های بلندمدت پیگیری می‌شود.

این نوع از فرهنگ سازمانی موجب می‌شود که تصمیمات مدیریتی نه تنها به نفع شرکت بلکه در راستای منافع کلیه ذینفعان از جمله کارکنان، مشتریان و حتی جامعه اتخاذ شوند. اعتماد در این فرهنگ به‌عنوان پیوندی حیاتی شناخته می‌شود که ارتباطات داخلی شرکت‌ها را تقویت می‌کند و موجب می‌شود که اطلاعات به‌صورت آزادانه و به‌موقع در اختیار تمامی اعضا قرار گیرد. در محیط‌های نوردیک، کارکنان به‌ویژه در سطوح مختلف، احساس می‌کنند که در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت دارند و نظرات و دیدگاه‌های آنان به‌طور جدی شنیده می‌شود.

از منظر حقوق تجاری، چنین فرهنگی موجب کاهش ریسک‌های مدیریتی، قانونی و مالی می‌شود. در محیط‌های تجاری که بر پایه همکاری و اعتماد استوار هستند، احتمال بروز مشکلات حقوقی و تعارضات داخلی به حداقل می‌رسد. به همین ترتیب، کار تیمی و همکاری به تسریع فرآیندهای نوآوری و حل مسائل پیچیده کمک می‌کند، زیرا افراد با دیدگاه‌ها و تخصص‌های مختلف به اشتراک‌گذاری دانش می‌پردازند و به تصمیمات بهینه‌تری دست می‌یابند.

❖ برابری جنسیتی و تنوع در مدیریت: تأثیر آن بر تصمیم‌گیری‌ها و عملکرد شرکت‌ها

برابری جنسیتی و تنوع در سطوح مدیریتی یکی از اصول بنیادین حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک است. کشورهای نوردیک در سال‌های اخیر به یکی از پیشگامان حضور زنان و اقلیت‌ها در ساختارهای مدیریتی تبدیل شده‌اند. بر اساس سیاست‌های اجتماعی و اقتصادی این کشورها، شرکت‌ها موظفند تا فرصت‌های برابر برای تمامی افراد فراهم آورند و از تنوع در سطوح مدیریتی بهره‌برداری کنند.

مطالعات متعدد نشان داده‌اند که تنوع جنسیتی و تنوع فرهنگی در تیم‌های مدیریتی موجب بهبود تصمیم‌گیری‌ها و عملکرد کلی شرکت‌ها می‌شود. حضور زنان و اقلیت‌ها در هیئت‌های مدیره و سطوح عالی مدیریتی می‌تواند به گسترش دیدگاه‌ها و تفکرهای مختلف منجر شود و رویکردهای نوآورانه‌تر را در فرآیندهای استراتژیک و تصمیم‌گیری‌های مالی ایجاد کند. در کشورهای نوردیک، تلاش‌های گسترده‌ای برای افزایش مشارکت زنان در مشاغل مدیریتی صورت گرفته و سیاست‌های تشویقی مختلفی برای ترویج این تغییرات به کار گرفته شده است.

از منظر حقوقی، قوانین و مقررات نوردیک به‌طور صریح به ارتقای برابری جنسیتی و تنوع در محیط کار پرداخته‌اند. برای مثال، در سوئد، بسیاری از شرکت‌ها موظف به رعایت نسبت‌های خاص برای حضور زنان در هیئت مدیره و سطوح مدیریتی هستند. این امر نه تنها به لحاظ اخلاقی و اجتماعی تأثیر مثبتی بر جو جامعه دارد، بلکه از لحاظ تجاری نیز منجر به عملکرد بهتر شرکت‌ها در بازار می‌شود. حضور زنان در موقعیت‌های رهبری و مدیریتی موجب ایجاد محیطی عادلانه‌تر و منصفانه‌تر می‌شود که به‌طور مستقیم بر موفقیت‌های اقتصادی شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد.

❖ پشتیبانی از رفاه کارکنان: ایجاد محیط کاری سالم و انگیزشی

یکی از ویژگی‌های حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک، تأکید بر رفاه کارکنان و ایجاد محیط کاری سالم و انگیزشی است. در این کشورها، رفاه شغلی و سلامت روانی و جسمی کارکنان به‌عنوان یکی از ارکان اصلی در موفقیت شرکت‌ها شناخته می‌شود. سیاست‌های حمایتی در کشورهای نوردیک به‌گونه‌ای است که به کارکنان امکان می‌دهد تا در کنار تعهدات کاری، از مزایای زندگی سالم و متعادل بهره‌مند شوند.

این رویکرد در حکمرانی شرکتی به‌ویژه در زمینه تعادل بین زندگی کاری و شخصی، اهمیت دارد. قوانین حمایتی در کشورهای نوردیک به کارکنان اجازه می‌دهند تا از مرخصی‌های خانوادگی، مرخصی‌های درمانی و تعطیلات مناسب برخوردار شوند. این اقدامات نه تنها موجب افزایش رضایت شغلی و کاهش اضطراب و استرس کاری می‌شود، بلکه در بلندمدت به بهبود بهره‌وری و کارایی سازمان‌ها می‌انجامد. در واقع، کارمندانی که احساس می‌کنند حقوق و رفاه آن‌ها مورد توجه قرار دارد، انگیزه بیشتری برای ارائه بهترین عملکرد خود دارند و در نتیجه، به تعهدات خود در راستای اهداف سازمانی پایبندتر می‌مانند.

از منظر مدیریت منابع انسانی و حقوق تجاری، پشتیبانی از رفاه کارکنان نه تنها به کاهش نرخ ترک شغل و هزینه‌های مرتبط با نیروی کار منجر می‌شود، بلکه به ساختن فرهنگ سازمانی مثبت کمک می‌کند. در کشورهای نوردیک، تاکید بر رفاه کارکنان به‌عنوان یک استراتژی کلیدی در راستای حکمرانی شرکتی قرار دارد و شرکت‌ها تلاش می‌کنند تا به‌طور مستمر شرایط کاری را بهبود بخشند و از بهبود کیفیت زندگی کارکنان حمایت کنند.

❖ سیاست‌های حکمرانی شرکتی و حمایت‌های دولتی

حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک به دلیل تعامل مؤثر میان سیاست‌های دولتی و بخش خصوصی، به‌عنوان یک مدل پیشرفته و پایدار شناخته می‌شود. این کشورها از طریق ایجاد چارچوب‌های حمایتی، نظارتی و مالیاتی عادلانه، بستری فراهم کرده‌اند که به تقویت حکمرانی شرکتی، جلوگیری از فساد و رشد اقتصادی پایدار کمک می‌کند. در واقع، سیاست‌های دولت رفاهی این کشورها و نظارت‌های کارآمد، به همراه همکاری نزدیک میان دولت و بخش خصوصی، الگویی موفق برای کشورهای دیگر ارائه می‌دهد.

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک، سیاست‌های دولتی حمایتی است که به‌ویژه به کسب‌وکارها کمک می‌کند تا در یک فضای رقابتی و منصفانه به رشد خود ادامه دهند. دولت‌ها در این کشورها با اعمال مالیات‌های منصفانه، فشار مالیاتی را از دوش کسب‌وکارها برداشته و این امکان را برای آن‌ها فراهم می‌آورند که منابع مالی خود را صرف توسعه و نوآوری کنند. این سیاست‌ها به‌ویژه برای استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های نوپا اهمیت دارند چرا که به آن‌ها کمک می‌کند تا بدون دغدغه مالیاتی سنگین به رشد خود ادامه دهند. علاوه بر این، دولت‌های نوردیک با ایجاد تسهیلات مالی و برنامه‌های حمایتی برای نوآوری، شرکت‌ها را ترغیب می‌کنند که در زمینه‌های مختلف تحقیق و توسعه سرمایه‌گذاری کنند و به این ترتیب به تقویت رقابت‌پذیری در سطح جهانی کمک می‌کنند. چنین حمایت‌هایی نه تنها به پایداری اقتصادی می‌انجامد بلکه به توسعه فناوری‌های نوین و ایجاد مشاغل جدید نیز کمک می‌کند.

در کنار سیاست‌های حمایتی، نظارت و تنظیم‌گری کارآمد یکی دیگر از ارکان مهم حکمرانی شرکتی در این کشورها است. دولت‌ها با ایجاد چارچوب‌های نظارتی دقیق و شفاف، از بروز فساد جلوگیری کرده و فضایی امن و قابل پیش‌بینی برای کسب‌وکارها فراهم می‌آورند. این نوع از نظارت‌ها به‌ویژه در شرایط پیچیده اقتصادی و سیاسی امروزی از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا می‌تواند به اعتماد سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی نسبت به بازار کمک کند. در این چارچوب‌ها، شرکت‌ها می‌توانند با اطمینان خاطر بیشتری فعالیت‌های اقتصادی خود را انجام دهند و از خطرات ناشی از عدم شفافیت یا تخلفات مالی دوری کنند. این نوع نظارت، علاوه بر حفظ شفافیت و عدالت اقتصادی، به افزایش رقابت در بازار نیز می‌انجامد و بهبود عملکرد شرکت‌ها را تسهیل می‌نماید.

تعامل نزدیک دولت و بخش خصوصی در کشورهای نوردیک نقش حیاتی در تقویت حکمرانی شرکتی ایفا می‌کند. دولت‌ها با همکاری فعال با شرکت‌ها و بخش خصوصی، در تدوین و اجرای سیاست‌های مؤثر اقتصادی و اجتماعی مشارکت دارند. این همکاری نه تنها به رشد اقتصادی کمک می‌کند بلکه از آنجایی که به نیازهای واقعی شرکت‌ها نیز توجه می‌کند، به افزایش بهره‌وری و رقابت‌پذیری در بازار جهانی منجر می‌شود. دولت‌ها با درک این که رشد اقتصادی پایدار نیازمند هم‌افزایی بخش‌های مختلف است، با ایجاد پلتفرم‌های حمایتی و مشاوره‌ای به شرکت‌ها، به آن‌ها در مواجهه با چالش‌ها و بحران‌های اقتصادی کمک می‌کنند. این تعامل، موجب می‌شود که نه تنها سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها به‌طور مؤثرتر پیاده‌سازی شود، بلکه بخش خصوصی نیز در فرآیند تصمیم‌گیری‌ها و اجرای سیاست‌ها نقش فعال‌تری ایفا کند.

کشورهای نوردیک با استفاده از سیاست‌های حکمرانی شرکتی کارآمد که بر پایه حمایت‌های دولتی، نظارت شفاف و تعامل مثبت دولت و بخش خصوصی استوار است، به الگویی موفق در ایجاد رشد اقتصادی پایدار، شفافیت و عدالت اجتماعی تبدیل شده‌اند. این سیاست‌ها نه تنها به تقویت شرکت‌ها و افزایش رقابت‌پذیری در سطح جهانی کمک می‌کند، بلکه به شکل‌گیری یک اقتصاد مبتنی بر اعتماد و همکاری منجر می‌شود.

❖ مدل‌های مدیریتی و نوآوری در حکمرانی شرکتی

مدل‌های مدیریتی و نوآوری در حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک به‌ویژه در دهه‌های اخیر با توجه به تحولات اقتصادی، فناوری و اجتماعی، شاهد پیشرفت‌های چشمگیری بوده‌اند. این مدل‌ها نه تنها به تقویت عملکرد شرکت‌ها در سطوح مختلف کمک کرده‌اند بلکه به‌ویژه در زمینه نوآوری، رهبری تحول‌گرا و توسعه استراتژی‌های پایدار به‌عنوان عوامل کلیدی موفقیت شناخته می‌شوند. در این مقاله به تحلیل مدل‌های نوآورانه حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک، ویژگی‌های رهبری تحول‌گرا و نقش استراتژی‌های پایدار در این کشورها خواهیم پرداخت.

❖ مدل‌های نوآورانه حکمرانی شرکتی

کشورهای نوردیک از جمله سوئد، نروژ، دانمارک، فنلاند و ایسلند با مدل‌های نوآورانه در حکمرانی شرکتی شناخته می‌شوند که در آن‌ها شرکت‌ها به‌ویژه استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های بزرگ قادر به گسترش نوآوری و ایجاد مزیت رقابتی در سطح جهانی هستند. یکی از ویژگی‌های برجسته این مدل‌ها، استفاده از نوآوری در فرآیندهای مدیریتی و حکمرانی است. برای مثال، در کشورهایی مانند سوئد و دانمارک، مدل‌های مدیریتی در استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های فناوری بر اساس تمرکز بر ارتباطات باز، شراکت‌های استراتژیک و توسعه فرهنگ ریسک‌پذیری ایجاد شده‌اند. در این کشورها، شرکت‌ها تشویق می‌شوند تا به‌طور مستمر فرآیندهای کسب‌وکار خود را بهبود دهند و از ایده‌ها و نوآوری‌های خارجی بهره‌برداری کنند.

یکی دیگر از مدل‌های نوآورانه در حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک، مدل‌های مدیریتی مشارکتی است که در آن‌ها فرآیندهای تصمیم‌گیری به‌طور گسترده‌تری انجام می‌شود. این مدل به‌ویژه در شرکت‌های بزرگ مانند H&M در سوئد و Novo Nordisk در دانمارک قابل مشاهده است. این نوع حکمرانی در شرکت‌ها به مدیران این امکان را می‌دهد تا از دانش و تجربیات کارکنان در سطوح مختلف استفاده کرده و تصمیمات استراتژیک به‌صورت جمعی اتخاذ شوند. رویکرد مذکور، نه تنها موجب ارتقای بهره‌وری و کارایی می‌شود بلکه به تقویت احساس مالکیت و تعهد در کارکنان می‌انجامد.

❖ رهبری تحول‌گرایانه و سازگار

رهبری در کشورهای نوردیک به‌ویژه در مواجهه با چالش‌ها و بحران‌ها، نقش حیاتی در موفقیت حکمرانی شرکتی ایفا می‌کند. در این کشورها، رهبری به‌طور غالب تحول‌گرا و سازگار است، به‌طوری که رهبران قادرند سازمان‌های خود را به‌گونه‌ای هدایت کنند که همواره در حال نوآوری و سازگاری با تغییرات محیطی باشند. این نوع رهبری بر ایجاد دیدگاه بلندمدت، آمادگی برای مواجهه با بحران‌ها و توانایی مدیریت تغییرات بزرگ تأکید دارد.

رهبران تحول‌گرا در کشورهای نوردیک به دنبال ساختن فرهنگ سازمانی قوی هستند که در آن کارکنان احساس مسئولیت و توانمندی داشته باشند تا بتوانند تغییرات لازم را در سازمان پیاده‌سازی کنند. این نوع رهبری معمولاً در شرکت‌هایی که در سطح بین‌المللی رقابت می‌کنند و در مواجهه با بحران‌ها نیاز به استراتژی‌های نوآورانه دارند، دیده می‌شود. برای مثال، در بحران‌های اقتصادی جهانی یا در دوران پاندمی کووید-۱۹، بسیاری از شرکت‌های نوردیک توانستند با استفاده از رهبران تحول‌گرا و اتخاذ مدل‌های جدید کاری مانند کار از راه دور و مدیریت منابع انسانی به‌صورت دیجیتال، به سرعت سازگار شوند و بر بحران‌ها غلبه کنند.

در این زمینه، مدیران ارشد این شرکت‌ها علاوه بر تمرکز بر سودآوری، به نوآوری در فرایندهای مدیریتی و مشارکت بیشتر با کارکنان و ذینفعان خارجی نیز توجه دارند. این ویژگی‌ها باعث می‌شود که سازمان‌ها در مواجهه با بحران‌ها و تغییرات اقتصادی و اجتماعی، از انعطاف‌پذیری بالایی برخوردار باشند.

❖ توسعه استراتژی‌های پایدار

یکی دیگر از مولفه‌های کلیدی حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک، توسعه استراتژی‌های پایدار است که نه تنها به رشد بلندمدت شرکت‌ها کمک می‌کند بلکه اثرات مثبتی بر محیط زیست و جامعه دارد. در این کشورها، استراتژی‌های اقتصادی و محیطی به‌طور همزمان پیاده‌سازی می‌شوند تا سودآوری شرکت‌ها با مسئولیت اجتماعی و حفاظت از منابع طبیعی سازگار باشد.

در این زمینه، شرکت‌های نوردیک در صنایع مختلف به‌ویژه انرژی‌های تجدیدپذیر، فناوری‌های سبز و صنایع پاک سرمایه‌گذاری کرده‌اند. برای مثال، در دانمارک و سوئد، شرکت‌های بزرگ انرژی نظیر Vestas و IKEA به‌طور مداوم در حال بهبود استراتژی‌های محیطی خود هستند تا بتوانند علاوه بر ایجاد ارزش اقتصادی، به کاهش اثرات منفی زیست‌محیطی نیز کمک کنند. این استراتژی‌ها شامل کاهش تولید کربن، استفاده از منابع تجدیدپذیر و حمایت از جوامع محلی هستند.

از طرفی دیگر، استراتژی‌های پایدار در کشورهای نوردیک به این معنا نیست که فقط به مسائل محیطی توجه شود، بلکه رشد اجتماعی و اقتصادی پایدار نیز در اولویت قرار دارد. به عنوان مثال، در سوئد و نروژ، شرکت‌ها به‌طور مستمر به تقویت تنوع و شمول اجتماعی در سازمان‌های خود توجه دارند که این امر موجب افزایش بهره‌وری و بهبود عملکرد کلی شرکت‌ها می‌شود. توسعه استراتژی‌های پایدار در این کشورها نه تنها به ایجاد مزیت رقابتی در بازارهای جهانی کمک کرده بلکه به شکل‌دهی به یک الگوی مدیریتی تبدیل شده است که در آن همواره اهداف اجتماعی، اقتصادی و محیطی به‌طور هم‌زمان در نظر گرفته می‌شود.

❖ نتایج و دستاوردهای حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک

حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک به‌طور قابل توجهی بر عملکرد مالی و رشد پایدار شرکت‌ها تأثیرگذار بوده است. مدل‌های مدیریتی این کشورها که بر شفافیت، مشارکت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی تأکید دارند، به شرکت‌ها کمک کرده‌اند تا در بازارهای جهانی از رقابت‌پذیری بالایی برخوردار شوند. این حکمرانی بهبود فرآیندهای تصمیم‌گیری، افزایش کارایی و کاهش ریسک‌های مالی را در پی داشته و در نتیجه موجب سودآوری پایدار برای شرکت‌ها شده است. برای مثال، شرکت‌هایی مانند IKEA و Novo Nordisk با به‌کارگیری مدل‌های حکمرانی شفاف و مشارکتی توانسته‌اند رشد مداوم و سودآوری بلندمدت را تجربه کنند.

در زمینه پایداری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی، کشورهای نوردیک موفق به ادغام منابع اقتصادی با مسئولیت‌های زیست‌محیطی و اجتماعی شده‌اند. این رویکرد نه تنها موجب کاهش اثرات منفی زیست‌محیطی در تولیدات صنعتی شده بلکه به ارتقای رابطه مثبت با ذینفعان و بهبود تصویر برند شرکت‌ها در سطح جهانی انجامیده است. به‌عنوان مثال، Vestas و IKEA با اتخاذ استراتژی‌های پایدار توانسته‌اند هم‌زمان با حفظ رشد اقتصادی، به مسئولیت‌های اجتماعی و محیطی خود نیز پایبند باشند.

از منظر جذب سرمایه‌گذاری خارجی، حکمرانی شرکتی شفاف و مسئولانه در کشورهای نوردیک به‌ویژه در جذب سرمایه‌گذاران بین‌المللی مؤثر بوده است. این کشورها دارای چارچوب‌های قانونی شفاف و سیستم‌های نظارتی کارآمد هستند که به سرمایه‌گذاران خارجی اطمینان می‌دهند که سرمایه‌گذاری در این بازارها ریسک‌های کمتری به همراه دارد و منافع بلندمدت‌تری را به دنبال خواهد داشت.

نتیجه گیری:

۱. کشورهای نوردیک با پیاده‌سازی اصول حکمرانی شرکتی مبتنی بر شفافیت، مسئولیت اجتماعی و مدیریت مشارکتی، نمونه‌ای موفق از حکمرانی در دنیای تجاری ارائه می‌دهند. این کشورها توانسته‌اند با تاکید بر شفافیت در گزارش‌دهی مالی، ترکیب منافع اقتصادی با مسئولیت‌های اجتماعی و مشارکت ذینفعان در فرآیندهای مدیریتی، سازمان‌هایی پایدار و معتبر ایجاد کنند. این ویژگی‌ها نه تنها موجب افزایش بهره‌وری و اعتماد عمومی می‌شود، بلکه به تقویت روابط میان شرکت‌ها و ذینفعان آن‌ها کمک می‌کند و زمینه را برای موفقیت‌های اقتصادی و اجتماعی فراهم می‌آورد.

۲. فرهنگ سازمانی و اجتماعی کشورهای نوردیک به‌طور مؤثری بر حکمرانی شرکتی تاثیر گذاشته و موجب موفقیت‌های مستمر اقتصادی و اجتماعی شده است. فرهنگ کار تیمی و همکاری، برابری جنسیتی و تنوع در مدیریت و همچنین پشتیبانی از رفاه کارکنان، سه اصل کلیدی هستند که به بهبود عملکرد شرکت‌ها، تقویت تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و افزایش بهره‌وری منجر می‌شوند. این اصول نه تنها بر حقوق کارکنان و ذینفعان تاثیرگذار است، بلکه در سطح کلان اقتصادی نیز موجب رشد و پایداری سازمان‌ها می‌شود. کشورهای نوردیک با پیاده‌سازی این اصول توانسته‌اند الگویی برای سایر کشورها در زمینه حکمرانی شرکتی مؤثر و مسئولانه ارائه دهند.

۳. از سویی، فرهنگ سازمانی و اجتماعی موجب شکل‌گیری ساختارهای مدیریتی نوآورانه، شفاف و عادلانه می‌شود. همکاری و اعتماد، برابری جنسیتی و تنوع و همچنین پشتیبانی از رفاه کارکنان از ارکان اصلی این حکمرانی هستند که باعث ایجاد سازمان‌های پایدار و موفق می‌شود. این رویکردها نه تنها به بهبود کیفیت زندگی کارکنان و ذینفعان می‌انجامد بلکه به رشد اقتصادی پایدار و عدالت اجتماعی نیز کمک می‌کند. کشورهای نوردیک با ارائه این مدل‌ها، الگویی برای سایر کشورها در راستای حکمرانی شرکتی مؤثر، منصفانه و مبتنی بر پیشرفت همه‌جانبه ایجاد کرده‌اند.

۴. مدل‌های مدیریتی و نوآوری در حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک با تکیه بر رهبری تحول‌گرا، مدل‌های نوآورانه حکمرانی و استراتژی‌های پایدار موجب رشد و موفقیت شرکت‌ها در عرصه‌های مختلف شده است. این کشورها با تمرکز بر شفافیت، مشارکت و نوآوری در فرآیندهای مدیریتی خود توانسته‌اند نه تنها به عملکرد اقتصادی مطلوب دست یابند بلکه نقش بسزایی در تحول اجتماعی و محیطی ایفا کنند. در نتیجه، کشورهای نوردیک به‌عنوان نمونه‌ای از حکمرانی شرکتی موفق، الگویی برای سایر کشورها به‌شمار می‌روند که نشان می‌دهد می‌توان در کنار دستیابی به اهداف اقتصادی، به مسئولیت‌های اجتماعی و محیطی نیز توجه داشت.

۵. حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک به‌عنوان مدلی پیشرفته و پایدار، ترکیبی از شفافیت، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و نوآوری است که باعث موفقیت و رشد پایدار شرکت‌ها در این منطقه شده است. مدل‌های حکمرانی شرکتی در کشورهای نوردیک نه تنها به بهبود عملکرد مالی و سودآوری شرکت‌ها کمک کرده بلکه موجب رشد اقتصادی پایدار و مسئولیت اجتماعی نیز گردیده است. این کشورها با استفاده از مدل‌های مدیریتی مشارکتی و استراتژی‌های پایدار توانسته‌اند شرکت‌ها را در مسیر نوآوری و انطباق با تغییرات جهانی هدایت کنند. به‌ویژه، رویکردهایی که بر پایداری زیست‌محیطی و مسئولیت اجتماعی تاکید دارند، باعث شده تا این شرکت‌ها در کنار دستیابی به سودآوری، تاثیرات مثبتی بر محیط زیست و جامعه بگذارند.

۶. همچنین، حکمرانی شرکتی شفاف و کارآمد در کشورهای نوردیک موجب جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و تسهیل ارتباطات تجاری بین‌المللی شده است. این ویژگی‌ها باعث شده که کشورهای نوردیک به‌عنوان الگویی موفق در حکمرانی شرکتی شناخته شوند و سایر کشورها از تجربیات آن‌ها برای ارتقای کیفیت حکمرانی شرکتی خود بهره‌برداری کنند.

١. Akpan, E. E., Al-Faryan, M. A. S., & Favour Iromaka, J. (٢٠٢٢). Corporate governance and firm innovation: Evidence from indigenous oil firms in Sub-Saharan Africa. *Cogent Business & Management*, ٩(١).
 ٢. Corporate Governance and Corporate Social Responsibility: Emerging Markets Focus. (٢٠١٤). Singapore: World Scientific Publishing Company.
 ٣. The Nordic Corporate Governance Model. (٢٠١٤). Sweden: SNS Förlag.
- The Economist. (December ٣٠, ٢٠٢٤). Why are Nordic companies so successful?. The Economist. Available at: <https://www.economist.com/business/٢٠٢٤/١٢/٣٠/why-are-nordic-companies-so-successful> (accessed January ٥, ٢٠٢٥)